

Lietuvos Respublikos
Ryšių reguliavimo tarnybai
el. paštas: rrt@rr.lt

2025-05-05 Nr. SD-39942

Teikiama tik el. paštu, dokumento originalas nebus siunčiamas

DĖL PLAČIAJUOSČIO RYŠIO TINKLŲ PLĖTROS SUDERINTOSE RADIO DAŽNIŲ JUOSTOSE PLANO 2025-2030 M.

2025 m. kovo 31 d., Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – **RRT**), paskelbė Plačiajuosčio ryšio tinklų plėtros suderintose radijo dažnių juostose planą 2025-2030 m. (toliau – **Planas**), bei nurodė suinteresuotoms šalims teikti pasiūlymus bei pastabas dėl šio Plano.

UAB „Tele2“ (toliau – **Tele2**), būdama suinteresuota šalimi, susipažinusi su Plano dokumentais, nepraleisdama termino pasiūlymams bei pastaboms pateikti, šiuo raštu teikia savo pastabas ir pasiūlymus dėl Plano.

Tele2 sveikina RRT iniciatyvą ir pastangas skatinti plačiajuosčio ryšio plėtrą bei spręsti spektrinių išteklių planavimo klausimus, tačiau atkreipia dėmesį, jog iš Plano sudėtinga spręsti, kokie tikslai yra keliami ryšio operatoriams, tai yra, tikslų yra labai daug, jie yra labai skirtingi, painiojamos naudojamos sąvokos, klaidingai cituojami naudojami šaltiniai.

Galiausiai, Plane numatomi tikslai skiriasi nuo iki šiol formuotos 5G politikos Lietuvoje.

Žemiau pateikiame detales pastabas Planui.

1. Plane keliami tikslai neatitinka iki šiol formuotos 5G politikos Lietuvoje.

Kaip yra žinoma, Lietuvos Vyriausybė 2020 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 577 patvirtino penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 m. gaires (toliau – **5G gairės**), kuriomis nustatė esmines valstybės kryptis, užtikrinant efektyvią ir sparčią 5G ryšio plėtrą Lietuvoje iki 2025 metų.

Iš esmės valstybė nusprendė, kad iki 2025 metų mobiliojo ryšio operatoriai turi užtikrinti, kad 5G ryšys veiktų visose Lietuvos miestų teritorijose, pagrindiniuose tarptautiniuose sausumos transporto koridoriuose („Via Baltica“, „Rail Baltica“), kituose svarbiausiuose magistraliniuose keliuose, valstybinės reikšmės geležinkelių linijose, taip pat oro ir jūrų uostuose.

Vėliau, 2021 m. spalio 12 d. Susiekimo ministerija, mobiliojo ryšio operatoriai bei kiti suinteresuoti subjektai pasirašė Memorandumą dėl 5G ryšio diegimo Lietuvoje (toliau – **5G memorandumas**), kuriame numatė tikslą siekti efektyvios ir koordinuotos 5G ryšio plėtros, įskaitant, (a) nepertraukiamą 5G ryšį tarptautiniuose transporto koridoriuose „Via Baltica“ ir „Rail Baltica“ bei (b) elektroninių ryšių tinklų, galinčių užtikrinti ne mažesnę kaip 100 Mbps ryšio spartą, prieinamumą bent 95 proc. Lietuvos namų ūkių.

Galiausiai, valstybės 5G plėtros tikslai buvo atspindėti bei detalizuoti 2022 metų antroje pusėje RRT paskelbtų 5G dažnių aukcionų¹ leidimų sąlygose.

RRT radijo ryšio departamento direktorius 2022-09-22 sprendimu Dėl radijo dažnių (kanalų) iš 728–733 MHz ir 783–788 MHz radijo dažnių juostų naudojimo sąlygų nustatymo UAB „Tele2“ (toliau – **700 MHz leidimas**), RRT bendrovei, be kitų, nustatė tokius įpareigojimus 700 MHz dažnių juostai:

¹ <https://www.rrt.lt/radijo-spektras/aukcionas-700-mhz/> ; <https://www.rrt.lt/radijo-spektras/aukcionas-3400-3700-mhz/>

- iki 2025-12-31 pradėti teikti komercinės 5G paslaugas LR miestų teritorijose, valstybinės reikšmės magistraliniuose keliuose bei valstybinės reikšmės magistralinėse geležinkelio linijose, oro ir jūrų uostuose; užtikrinti ne mažesnę kaip 30 Mb/s spartą valstybinės reikšmės keliuose ir geležinkeliuose;
- iki 2027 m. 3 ketv. pabaigos užtikrinti ne mažesnę kaip 30 Mb/s spartą ne mažiau kaip 80% namų ūkių, matuojant 1,5 m aukštyje pastatų išorėje;
- iki 2027 m. metų pabaigos pradėti teikti LTE ir 5G paslaugas ne mažiau kaip 98% LR teritorijos.

RRT radijo ryšio departamento direktorius 2022-09-21 sprendimu Dėl radijo dažnių (kanalų) iš 3400–3500 MHz radijo dažnių juostos naudojimo sąlygų nustatymo UAB „Tele2“ (toliau – **3500 MHz leidimas**), RRT bendrovei, be kitų, nustatė tokius įpareigojimus 3500 MHz dažnių juostai:

- iki 2025-12-31 įdiegti antžeminę sistemą ne mažiau kaip 20-yje miestų, įrengiant ne mažiau kaip 100 centrinių stočių, tinkamą 5G ar vėlesnei technologijai;
- iki 2030-12-31 įdiegti 5G arba vėlesnės kartos technologijos ryšiui tinkamą antžeminę sistemą, aprėpiančią visų Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių miestų, miestelių ir kompaktiškai užstatytas teritorijas;
- iki 2025-12-31 užtikrinti, kad antžeminė sistema aprėptų visus Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius namų ūkius sudarant galimybę prisijungti prie centrinės stoties, kurios vieno sektoriaus gaunamojo (*angl. downlink*) ryšio sparta yra ne mažesnę kaip 100 Mb/s.

Šie reikalavimai buvo numatyti plėtros reikalavimuose, o vėliau – perkelti į minimumus leidimus, po viešų konsultacijų su rinkos dalyviais, elektroninių ryšių politiką formuojančiomis institucijomis bei kitais suinteresuotais subjektais. Jie atspindėjo tuomet pasiektą bendrą supratimą ir viziją dėl 5G ryšio diegimo krypties Lietuvoje.

Nors galutiniuose leidimuose įtvirtinti įpareigojimai ne visiškai atspindi 5G memorandume išdėstytus siekius, svarbu pabrėžti, kad pats memorandumas buvo suvokiamas kaip valstybės strateginės krypties dokumentas, o ne teisiškai įpareigojantis susitarimas. Jo įgyvendinimui būtinas visų memorandumą pasirašiusių šalių įsitraukimas – ne tik mobiliojo ryšio operatorių, bet ir kitų institucijų, kurios privalo vykdyti savo įsipareigojimus bei užtikrinti reikalingas prielaidas 5G infrastruktūros plėtrai.

Taigi, mobiliojo ryšio operatoriai, dalyvavo aukcionuose ir teikė kainos pasiūlymus remdamiesi tuo metu galiojančiais plėtros reikalavimais, kurie vėliau buvo įtvirtinti 700 MHz ir 3500 MHz leidimuose. Šie įpareigojimai operatoriams buvo suprantami kaip būsimi įsipareigojimai valstybei, o kartu – ir kaip valstybės įsipareigojimas operatoriams. Toks abipusis santykis suformavo pagrįstus verslo lūkesčius, kuriais vadovaudamiesi operatoriai planavo tiek tinklo plėtrą, tiek ilgalaikes investicijas.

Nepaisant to, kad esamų plėtros reikalavimų (*numatytų 700 MHz ir 3500 MHz leidimuose*) įgyvendinimo terminas dar nėra suėjęs, RRT savo viešosioms konsultacijoms paskelbtu 2025–2030 m. Planu šiuos reikalavimus keičia, griežtina bei numato tokius **tikslus**:

- **Iki 2025-12-31** – valstybinės reikšmės magistralinių geležinkelio linijų bei valstybinės reikšmės magistralinių automobilių kelių padengimas 30 Mbps gaunamojo (*angl. downlink*) ryšio paslaugomis (vienintelis iš numatomų reikalavimų, kuris buvo iki šiol numatytas operatoriams išduotuose leidimuose);
- **iki 2027-12-31**:
 - a) mobiliojo ryšio paslaugų teikimas LTE arba 5G tinklais 100 proc. LR teritorijos (nors prie tikslų buvo numatyta 99 ir 100 proc., atitinkamai LTE ir 5G, Lietuvos namų ūkių ir verslų);
 - b) mobiliojo ryšio paslaugos ne mažesne nei 30 Mbps gaunamojo ryšio sparta visuose namų ūkiuose, esančiuose užstatytose teritorijose

- c) 5G arba vėlesnės kartos technologijos paslaugos 99 proc. visų namų ūkių, bei gamybinėse teritorijose;
- **iki 2028-12-31** – mobiliojo ryšio paslaugos bent 100 Mbps gaunamojo ryšio sparta 95 proc. namų ūkių, esančių baltosiose zonose;
- **iki 2030-12-31:**
- a) mobiliojo ryšio paslaugos ne mažesne nei 30 Mbps gaunamojo ryšio sparta visuose namų ūkiuose;
- b) mobiliojo ryšio paslaugos bent 100 Mbps gaunamojo ryšio sparta visuose namų ūkiuose, esančiuose gyvenamosiose vietovėse, kurių gyventojų skaičius viršija 200;
- c) mobiliojo ryšio paslaugos 5G arba vėlesnės kartos technologijos 100 proc. visų LR teritorijoje esančių miestų, miestelių ir kompaktiškai užstatytų teritorijų;
- d) savarankiškai veikianti (angl. *Stand Alone*) 5G technologija visame 5G tinkle.

Kol kas dar nėra iki galo aišku kokia forma ir kokiuose dokumentuose šiame Plane numatyti nauji reikalavimai bus numatyti, tačiau, nepaisant to, šiuo raštu teikiame pastabas dėl jų.

2. Formuoti elektroninių ryšių politiką Lietuvoje yra Susisiekimo ministerijos prerogatyva

2025-2030 m. Plane RRT referuoja į Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas 5G gairės, tačiau vertinant Plano turinį susidaro įspūdis, jog RRT siekia ne detalizuoti ar paaiškinti Vyriausybės suformuotas 5G kryptis, jų įgyvendinimo būdus ir pan., o formuoja valstybės elektroninių ryšių politiką paskesniai laikotarpiui, t.y. siekia patvirtinti 2025-2030 m. 5G gaires.

Remiantis Lietuvos Respublikos Elektroninių ryšių įstatymo 4 straipsniu, Elektroninių ryšių politikos formavimas yra Lietuvos Vyriausybės bei Susisiekimo ministerijos prerogatyva, dėl ko 5G gairės būtent ir buvo patvirtintos Vyriausybės.

Tele2 žiniomis, nuo 2025 metų šiuose teisėkūros principuose niekas esmingai nepasikeitė. Dėl to, išlaikant teisėkūros nuoseklumą bei neprieštaravimą aukštesnės galios teisės aktams, ir siekiant patvirtinti tolimesnių metų (pvz. 2025-2030 m.) valstybės 5G strategiją/gaires/politiką, toks dokumentas turėtų būti tvirtinamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba Susisiekimo ministerijos. Ir be abejo, RRT teisės aktai neturėtų prieštarauti tokiam dokumente numatytiems principams bei įpareigojimams.

3. Plane numatyti aprėpties reikalavimai neatitinka 5G gairių, prieštarauja operatoriams išduotų leidimų sąlygoms

700 MHz.

Kaip aukščiau minėta, **700 MHz leidime** Tele2 buvo numatytas įpareigojimas iki 2027 m. III ketv. pabaigos pradėti teikti LTE ir 5G paslaugas ne mažiau kaip 98 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos. Tuo tarpu pagal Planą bendrovė iki 2027 m. pabaigos turės padengti 100 proc. šalies teritorijos LTE arba 5G tinklais.

Visų pirma, toks reikalavimas prieštarauja jau galiojančiame 700 MHz leidime nustatytiems įpareigojimams. Antra, 100 proc. teritorijos padengimas nėra pasiektas net 2G tinklu, nors ši technologija veikia jau kelis dešimtmečius. To priežastys – objektyvios: dėl gamtinių kliūčių (tankūs miškai, pelkės, sudėtingas reljefas) ir teisinių apribojimų (saugomose teritorijose dažnai draudžiama statyti ryšio infrastruktūrą), užtikrinti pilną ryšio prieinamumą visoje šalies teritorijoje yra techniškai ir ekonomiškai neįmanoma.

Trečia, Tele2 žiniomis, nė vienoje su Lietuva palyginamoje valstybėje nėra įpareigojimo padengti 100 proc. šalies teritorijos 4G ar 5G tinklais.

Galiausiai, nors papildomi 2 proc. teritorijos gali atrodyti nedaug, praktikoje tai reiškia didelį iššūkį operatoriams. Kuo artimesnis padengimo lygis 100 proc., tuo labiau eksponentiškai didėja sąnaudos, techniniai sudėtingumai ir ribojimai siekiant padengti likusią teritoriją. Šios zonos dažniausiai yra itin mažai apgyvendintos, tačiau reikalauja tokio paties masto investicijų kaip ir tankiai apgyvendinti plotai.

3500 MHz.

Nors Plano 3 lentelėje tai nėra tiesiogiai nurodyta, bet iš pateiktų datų ir joms priskirtų reikalavimų galima daryti prielaidą, kad reikalavimas iki 2027-12-31 užtikrinti 5G 99 proc. visų namų ūkių bei gamybinės teritorijas, yra priskiriamas būtent prie **3500 MHz leidimo** reikalavimų.

Mes tikimės, kad RRT supranta, jog 3500 MHz dažnių juosta pasižymi trumpesniu signalo sklidimo atstumu, todėl reikalauja tankesnio stočių išdėstymo. Kaimiškose vietovėse ar vienkiesniuose tai reikštų, kad kiekvienam ūkiui ar kelioms sodyboms reiktų įrengti atskirą stotį, kas yra ekonomiškai ir techniškai nepagrįsta.

Toks plačios aprėpties reikalavimas per itin trumpą laikotarpį – nuo šios dienos iki 2027-12-31 – yra neadekvatus. 5G tinklo diegimas reikalauja ne tik fizinės infrastruktūros (bokštų, siųstuvų, energijos tiekimo) plėtros, bet ir leidimų derinimo, dažnai trunkančio mėnesius ar metus, ypač saugomose arba miškingose teritorijose, taip pat naujai pastatyta infrastruktūra reikalaus papildomų priežiūros kaštų - aptarnaujant šiuos naujus objektus, elektros sąnaudos, žemės / objektų nuoma. Taip pat, tokio pobūdžio plėtra galimai bus labai netvari, kai vienas objektas turės stotį, kuri aptarnaus keletą SIM kortelių, o tokio pobūdžio stotis, galėtų būti skiriama keliems tūkstančiams SIM kortelių. Įvertinus tai, vien elektros sąnaudų bei tvarumo aspektas, turėtų būti atidžiai įvertinamas. Realistiškai įgyvendinti tokį mastą per dvejus metus yra neįmanoma net teoriškai.

Kaip jau minėta, kuo artimesnis aprėpties lygis 100 %, tuo labiau eksponentiškai auga investicijų poreikis. Paskutinis procentas dažnai reikalauja tiek investicijų, kiek pirmieji 20 %. Tai kelia klausimų dėl proporcingumo ir racionalumo.

Be to, Tele2 vertinimu, šis tikslas, priešingai nei teigia RRT, neužtikrins veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių rinkoje ir neužtikrins kuo didesnės naudos vartotojams bei nacionaliniam saugumui, kadangi vien 5G tinklo ryšys (technologija), neužtikrina aukščiausio galimo duomenų perdavimo greičio / aukščiausios paslaugų kokybės.

Šio tikslo adekvačiam pasiekimui galima taikyti ir pavyzdžiui 4G / 4G+ tinklo padengimo kriterijų, nes 4G / 4G+ tinkluose šiuo metu jau išvystoma itin didelė greitis tenkina visus įprastomis aplinkybėmis susiklostančio šiuolaikinius duomenų / interneto vartojimo bei paslaugų kokybės poreikius. O dėl ilgesnio plėtros laikotarpio kokybiškas duomenų perdavimo paslaugas suteikiantis 4G / 4G+ tinklas šiuo metu jau yra pasiekiamas daug platesnėje Lietuvos teritorijoje nei 5G ryšio tinklai.

Tele2 nuomone, vertinant duomenų perdavimo paslaugą bei jos kokybę (naudą vartotojams ir nacionaliniam saugumui), svarbiausias kriterijus turėtų būti ryšio operatoriaus suteikiamas duomenų perdavimo greitis ir spektras, kurio pagalba, ypatingai žemesnio dažnio spektre, teikiamas ryšys kaimo vietovėse ir užmiesčio teritorijose, o ne kokia technologija greitis yra pasiekiamas. Juolab, kad pavyzdžiui 4G / 4G+ technologija šiai dienai yra labiau išvystyta tiek teritoriniu, tiek ir įrenginių atžvilgiu bei ši tendencija nepasikeis iki 2027 m.

Galiausiai, Plano 3 lentelėje numatytas reikalavimas „*Mobiliojo ryšio paslaugos 5G arba vėlesnės kartos technologijos ryšiu užstatytose teritorijose, gamybinėse teritorijose. 2030-12-31. 100 proc. visų Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių miestų, miestelių ir kompaktiškai užstatytų teritorijų*“ turėtų būti keičiamas į

tiksliai tokį, koks numatytas 3500 MHz leidime, kad nebūtų dviprasmiškai suprantami ir interpretuojami reikalavimai ir būtų išlaikytas teisėkūros nuoseklumas.

Dėl numatomų plėtros ir kitų reikalavimų keliuose, geležinkelių linijose, oro ir jūrų uostose, gamybinėse teritorijose ar laisvose ekonominėse zonose.

Tele2 vertinimu, numatomi plėtros reikalavimai neturėtų būti nukreipti vien tik į mobiliojo ryšio operatorius. Jų įgyvendinimas yra tiesiogiai priklausomas nuo kitų institucijų bei infrastruktūros valdytojų išitraukimo – tokių kaip Kelių priežiūros tarnyba, AB „Lietuvos geležinkeliai“, AB „Lietuvos oro uostai“, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija bei savivaldybės, atsakingos už pramoninių teritorijų ir laisvųjų ekonominių zonų plėtrą.

Be aktyvaus šių subjektų bendradarbiavimo, tinkamo inžinerinės infrastruktūros parengimo ir derinimo su ryšio tiekėjais, mobiliojo ryšio operatoriai objektyviai negalės įgyvendinti jiems keliamų įpareigojimų. Jei Plane nėra numatyti aiškūs, koordinuoti ir visoms susijusioms šalims privalomi įsipareigojimai, kyla reali rizika, kad dėl institucinio neveikimo, procedūrinių trukdžių ar infrastruktūros stokos ryšių plėtros darbai bus stabdomi, o užsibrėžti tikslai – liks nepasiekti.

Mobiliojo ryšio operatoriai ne kartą diskutavo su RRT dėl esamų kliūčių, trukdančių pasiekti plačiajuosčio ryšio aprėpties ir greitaveikos tikslus. Šie trukdžiai yra sisteminio pobūdžio ir dažnai susiję su teritorijų planavimo, projektavimo, statybos dokumentų rengimo praktika bei saugomų teritorijų reguliavimu. Todėl norint, kad ambicingi RRT keliami tikslai būtų realiai įgyvendinami, būtina pradėti nuo sisteminių teisinių pokyčių – pirmiausia inicijuoti teritorijų planavimo bei saugomų teritorijų teisės aktų peržiūrą. Tik užtikrinus teisinę ir administracinę aplinką, kuri sudarytų sąlygas sklandžiam tinklo plėtojimui, mobiliojo ryšio operatoriai galės imtis veiksmingų veiksmų, siekiant įgyvendinti valstybės keliamus tikslus. Priešingu atveju šie tikslai liks deklaratyvūs ir neįgyvendinami praktikoje.

4. Plane numatyti greitaveikos reikalavimai neatitinka 5G gairių, prieštarauja operatoriams išduotų leidimų sąlygoms

Dėl 30 Mb/s spartos.

Kaip minėta, 700 MHz leidimas numatė iki 2027 m. III ketvirčio pabaigos užtikrinti ne mažesnę kaip 30 Mb/s spartą ne mažiau kaip 80 % namų ūkių. Tuo tarpu Plane šis reikalavimas keičiamas – numatoma ne mažesnė kaip 30 Mb/s gaunamojo ryšio sparta visiems namų ūkiams, esantiems užstatytose teritorijose. 700 MHz leidime buvo nustatytas pasiekiamas ir proporcingas tikslas – aprėpti didžiąją daugumą namų ūkių, paliekant technologiškai sudėtingesnes zonas lankstesniam sprendimui. Plane reikalaujama šią spartą užtikrinti 100 % užstatytose teritorijose, t. y. visiems jose esantiems namų ūkiams. Tai faktiškai reiškia, kad operatoriui tenka pareiga ne tik užtikrinti aukštą vidutinę aprėptį, bet ir visiškai pašalinti visas „geografines baltas dėmes“, kas technologiškai sudėtinga, o ekonomiškai – itin neefektyvu.

Pagal pateiktą apibrėžimą, „užstatytos teritorijos“ apima ne tik tankiai apgyvendintus miestų kvartalus, bet ir labai įvairaus pobūdžio zonas – nuo mėgėjų sodų ir pavienių namų valdų sklypų iki kiemų, automobilių aikštelių ar net gėlynų. Tokia mišri teritorijų kategorija nėra tiesiogiai susieta nei su faktiniu gyvenamųjų objektų buvimu, nei su namų ūkių tankiu. Vis dėlto reikalavimas užtikrinti vienodą – ne mažesnę nei 30 Mb/s – spartą visoms šioms teritorijoms reiškia, kad net atokiai esantis pavienis sodo namelis turi būti aprėptas 5G ryšiu.

Toks reikalavimas, ypač esant ribotam terminui jo įgyvendinimui, ne tik neatitinka technologinės realybės, bet ir iš esmės prieštarauja racionalaus tinklų planavimo principams. Efektyvus tinklų vystymas turi būti grindžiamas faktiniais vartotojų poreikiais, infrastruktūros plėtros logika ir kaštų bei naudos santykio vertinimu.

Dėl 100 Mb/s spartos.

Plane numatoma iki 2028 m. gruodžio 31 d. pasiekti bent 100 Mb/s gaunamojo ryšio spartą 95 proc. namų ūkių, esančių baltosiose zonose, ir iki 2030 m. gruodžio 31 d. – užtikrinti bent 100 Mb/s spartą visuose namų ūkiuose, esančiuose gyvenamosiose vietovėse, kuriose gyventojų skaičius viršija 200.

Nepritariame reikalavimui, kuriuo numatoma iki 2028 m. pabaigos pasiekti 100 Mb/s spartą 95 proc. namų ūkių baltosiose zonose. Šis reikalavimas yra neadekvatus dėl kelių esminių priežasčių. Visų pirma, baltosios zonos apibrėžiamos kaip teritorijos, kuriose nėra nei veikiančių, nei planuojamų aukštos spartos tinklų – todėl reikalauti aukštos kokybės paslaugų šiose vietovėse reiškia ignoruoti jų techninius ir ekonominius apribojimus. Antra, reikalavimo įgyvendinimo terminas – mažiau nei treji metai – yra pernelyg trumpas, turint omenyje būtinybę suplanuoti, suprojektuoti, suderinti ir įrengti infrastruktūrą vietovėse, kuriose dažnai nėra net bazinės infrastruktūros.

Kelia abejonių ir siūlomas „paketų“ modelis, pagal kurį baltosios zonos suskirstomos į tris seniūnijų grupes (paketus), ir kiekvienas paketas priskiriamas skirtingam operatoriui. Tai reiškia, kad operatoriams būtų nurodoma, kurią teritoriją jie privalo aptarnauti, nepriklausomai nuo jų technologinių galimybių, veiklos strategijos ar investicinio pagrįstumo. Toks sprendimas neatitinka laisvosios rinkos principų, primena teritorinį paskirstymą pagal „kvotas“ ir iš esmės riboja konkurenciją. Vietoj to, kad operatoriai konkuruotų dėl efektyviausių sprendimų, jiems būtų centralizuotai paskirtos veiklos zonos, kas yra nepriimtina rinkos ekonomikos sąlygomis.

Galiausiai, atkreipiame dėmesį, kad **šis reikalavimas turėtų būti taikomas ne tik ryšio tiekėjams / operatoriams, bet ir kitiems telekomunikacijų sektoriaus dalyviams**, tokiems kaip VŠĮ „Plačiajuostis internetas“, kurie yra atsakingi už infrastruktūros plėtrą kaimo ir atokiose vietovėse. Nesant šių institucijų aktyvaus įsitraukimo bei tinkamo bendradarbiavimo su ryšio tiekėjais, vien tik operatoriai šio tikslo neįgyvendins. Jei institucijoms nebus nustatyti konkretūs ir privalomi įsipareigojimai, nėra užtikrinimo, kad bendradarbiavimas vyks sklandžiai. Tai gali lemti projektų vilkinimą, ryšio plėtros stabdymą ir reikalavimų neįgyvendinimą, nepriklausomai nuo operatorių pastangų.

Nepaisant to, kaip kompromisinis sprendimas vertintinas antrasis reikalavimas – **iki 2030 m. pabaigos pasiekti bent 100 Mb/s spartą visuose namų ūkiuose, esančiuose gyvenamosiose vietovėse, kuriose gyvena daugiau nei 200 gyventojų**. Tokių vietovių infrastruktūrinis potencialas ir vartotojų tankis yra ženkliai didesnis, todėl šis tikslas, mūsų vertinimu, yra technologiškai įgyvendinamas, ekonomiškai racionalus ir atitinkantis proporcingumo bei konkurencijos principus.

5. Pastabos dėl kitų numatomų reikalavimų

Dėl 2300 MHz juostos. 2300 MHz radijo dažnių juosta yra strategiškai svarbi ir aktuali visiems ryšio operatoriams, ne tik ją šiuo metu naudojančiam paslaugų teikėjui. Bendrovės vertinimu, šios dažnių juostos palikimas vienam operatoriui, nesuteikiant galimybės kitiems rinkos dalyviams konkuruoti dėl jos naudojimo, sudarytų nepagrįstą konkurencinį pranašumą ir leistų vienai bendrovei toliau išskirtinai naudotis šios juostos teikiamais technologiniais privalumais. Siekiant užtikrinti veiksmingą konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje bei tolygų ir skaidrų radijo spektro paskirstymą, laikytume tikslinga organizuoti viešą aukcioną dėl 2300 MHz dažnių juostos.

Dėl LTE ir 5G tinklo minimalaus signalo stiprumo reikalavimo. Plano 4 skyriaus 20 punkte numatyta, kad LTE ir 5G tinklo minimali gaunamojo signalo galia turi būti ne mažesnė kaip –95 dBm užstatytose ir gamybinėse teritorijose, o likusiose teritorijose –115 dBm (matuojant 1,5 m aukštyje virš žemės).

Tuo tarpu 700 MHz leidime numatyta vieninga riba – ne mažiau kaip –115 dBm visose teritorijose.

Tele2 vertinimu, –95 dBm reikalavimas užstatytose teritorijose yra perteklinis, nes operatoriams jau taikomi konkretūs greಿತaveikos įpareigojimai. Praktika rodo, kad reikiamą paslaugų kokybę galima užtikrinti ir esant silpnesniam signalui. Pavyzdžiui, Tele2 tinklas –95 dBm lygiu aprėpia 88 % namų ūkių ir gamybinių teritorijų, tačiau 30 Mb/s greitį šiose teritorijose pasiekia net 93 %.

Todėl siūloma išlaikyti technologiškai pagrįstą ir jau leidimuose suderintą –115 dBm ribą.

6. Dėl investicijų vertinimo pagrįstumo

Plano 7 skyriuje „Investicijų vertinimas“, pateiktas mobiliojo ryšio operatorių investicijų, reikalingų 95 proc. Lietuvos Respublikos namų ūkių aprėpimui 100 Mb/s sparta užtikrinti, preliminarus vertinimas.

Tele2 pažymi, kad RRT, atlikdama šį vertinimą, iš esmės rėmėsi tik bazinių stočių statybos preliminariais kaštais. Tačiau tai sudaro tik dalį realių investicijų. Vertinimas visiškai neapima kitų esminių dedamųjų – stočių sujungimų, tinklo palaikymo ir veiklos sąnaudų (OPEX), inžinerinės infrastruktūros, elektros tiekimo, nuomos, bei kitų kaštų, kurie reikšmingai prisideda prie bendro investicijų masto. Svarbu pabrėžti, kad visos šios sąnaudos galiausiai atsigręžs ant vartotojų pečių per paslaugų kainodarą, todėl jos turi būti vertinamos atsakingai. Be to, neadekvačiai ambicingi reikalavimai skatina perteklines investicijas, kurios nei ekonominiu, nei aplinkosauginiu požiūriu nėra tvarios.

Taip pat būtina atkreipti dėmesį, kad investicijų poreikis Plane buvo skaičiuotas vadovaujantis tik nurodytais reikalavimais mobiliojo ryšio operatoriams, tačiau tai nėra tinkamas metodologinis pagrindas. Vietoj to, **RRT turėtų įvertinti bendrą finansinių lėšų poreikį savo pačios užsibrėžtiems strateginiams tikslams pasiekti**, o ne formaliai skaičiuoti, kiek kainuotų įgyvendinti griežtai suformuluotus techninius įpareigojimus operatoriams.

Tokiam vertinimui būtina aiškiai nurodyti:

- kaip yra paskaičiuoti investicijų vidurkiai vienam operatoriui;
- kokios daromos prielaidos dėl vartotojų skaičiaus ir galimų pajamų iš naujų investicijų;
- kokie yra planuojami finansavimo šaltiniai kompensuoti investicijas, kurios **nėra ekonomiškai pagrįstos**, bet reikalingos tik RRT iškeltų socialinių tikslų įgyvendinimui.

Tik įvertinus šias aplinkybes galima formuoti realistišką investicinę politiką, suderintą su sektoriaus galimybėmis, konkurencijos aplinka ir galutinių vartotojų interesais.

Tele2 vertinimu, Plane pateiktas investicijų skaičiavimas yra nepakankamai išsamus, grindžiamas siaura metodologija ir todėl negali būti laikomas objektyviu pagrindu priimant tolesnius sprendimus dėl tinklo plėtos įpareigojimų ar finansavimo modelių.

7. Dėl pradinės 700 MHz aukciono kainos nustatymo

Plano 2 priedo 7 punkte numatyta, kad akcionuojamų tiek 2×5 MHz, tiek 2×10 MHz pločio 700 MHz juostos blokų pradinė kaina apskaičiuojama atsižvelgiant į 2021–2022 m. RRT organizuoto aukciono didžiausią pasiūlytą kainą už 2×10 MHz bloką (23 mln. Eur), infliacijos rodiklius bei numatomą dažnių naudojimo terminą (iki 2042 m. spalio mėn.).

Tele2 vertinimu, tokia pradinės aukciono kainos nustatymo metodika yra nepagrįsta ir nesąžininga rinkos dalyvių atžvilgiu. 2021–2022 m. vykusio aukciono metu dalyviai sprendimus priėmė žinodami, kad ne visas 700

MHz spektras tuo metu buvo skirstomas – dalis jo buvo rezervuota kitoms reikmėms, tad buvo aiškos tik dvi alternatyvos: kad likęs spektras nebus paskirstytas komercinėms reikmėms arba bus skiriamas vėliau. Tai reikšmingai veikė aukciono kainodarą. Aukciono metu du operatoriai konkuravo dėl vienintelio 2×10 MHz bloko, todėl galutinė 23 mln. Eur kaina atspindėjo ne objektyvią rinkos vertę, o konkurencinį spaudimą esant ribotam pasiūlos kiekiui.

Be to, operatorius Telia Lietuva, AB, laimėjęs 10 MHz spektro bloką, trejus metus turėjo aiškų technologinį ir rinkodaros pranašumą prieš kitus rinkos dalyvius. Šis pranašumas buvo išnaudotas tiek komunikacijoje, tiek pozicionavime rinkoje, kas leido operatoriui sustiprinti savo prekės ženklo reputaciją, pelnyti didesnę vartotojų pasitikėjimą ir pasiekti rekordinį pajamų augimą. Ši aplinkybė turėjo ilgalaikių pasekmių konkurencinei situacijai, kurios negali būti „anuliuotos“ vien nustatant identišką ar infliacija koreguotą pradinę kainą naujame aukcione.

Atsižvelgiant į tai, taikyti tokią pačią ar net infliacija koreguotą pradinę kainą būtų konkurenciją iškraipantis sprendimas, nes nebūtų įvertinta, kad vienas iš rinkos dalyvių jau realiai pasinaudojo ilgalaikiu išskirtiniu pranašumu, kurio pasekmių neįmanoma sugrąžinti ar kompensuoti.

Tele2 pabrėžia, kad efektyvios konkurencijos telekomunikacijų sektoriuje pagrindas – tolygus ir skaidrus radijo spektro paskirstymas, leidžiantis visiems operatoriams veikti lygiomis sąlygomis ir ilgainiui kurti didžiausią vertę galutiniams vartotojams. Plane numatyta aukciono kainodara šio tikslo neužtikrina ir sudaro prielaidas tolesniam konkurencijos išsikreipimui.

8. Dėl aukciono scenarijų ir radijo dažnių juostų 703–713 MHz ir 758–768 MHz paskirstymo tvarkos

Tele2 įvertinusi pateiktus aukciono scenarijus, pažymi, jog scenarijai yra nesuprantami bei per daug abstraktūs, kad būtų galima adekvačiai įvertinti aukcionų sąlygas. Aukcionų scenarijai / sąlygos, pateikiamos paveikslukų forma, be jokių konkrečių aprašymų ir paaiškinimų, kas sukuria įvairių interpretacijų galimybę.

Tele2 vertinimu, aukcionas turėtų būti skelbiamas dviem dažnių juostoms (abi po 2 x 5MHz), kuriame galėtų dalyvauti rinkos dalyviai, ribojant tik maksimalų galimo gauti radijo dažnių juostų plotį 2x10 MHz. Pradinė tokio aukciono kaina, turėtų būti 2021-2022 m. vykusio aukciono 5 MHz spektrui maksimali siūlyta rinkos dalyvių kaina.

Tele2 vertinimu, tokiu būdu, būtų užtikrinama reali rinkos dalyvių konkurencija, bei tolygus resursų paskirstymas. Taip pat atsižvelgiant į tai, jog paskelbti preliminarūs aukciono scenarijai nėra aiškiai apibrėžti, bei suprantami rinkos dalyviams, siūloma aukcioną organizuoti 2026 m., bei paskirti daugiau laiko aiškiam sąlygų nustatymui, kuomet rinkos dalyviai galėtų tinkamai planuoti bei įtraukti į biudžetus išlaidas tiek patiems aukcionams, tiek ir naujos kartos telekomunikacijų tinklų vystymui.

Pagarbiai

UAB „Tele2“ strategijos ir plėtros direktorius

Tadas Bukauskas

TELE2

UAB „Tele2“, įm. k. 111471645, PVM m. k. LT114716417
El. paštas: reception.lt@tele2.com, oficialus tinklalapis: www.tele2.lt
Tel.: (8~5) 2366 300, faksas: (8~5) 2366 302
Juridinio asmens buveinė: Upės g. 23 08128 Vilnius
Duomenys kaupiami ir saugomi LR Juridinių asmenų registre

TELE2